

Tämä teksti on kerrottu pyynnöstä. Keräilijällä oli jonkun tuntemani kertomus samasta asiasta ja oli tarkoitus verrata niitä, mutta kertomukset oli kuin kopioita, paitsi lentokoneiden pelkoa ei ensimmäisellä ollut.

Lapsuuden ajan joulu.

Nyt kesää odotellessa koetan muistella jouluja 67-70 vuoden takaa. Tuolloin oli sota-aika ja niin ollen puutetta kaikesta. Asunto oli kamari ja keittiö, jossa asui silloin nelihenkinen perhe. Mamma ja kolme lasta. Pappankin kotiintuloa odoteltiin ja hänen tulolleen oli aina oma tilansa varattuna. Muistissani ei ole joulua, jolloin hän olisi kotona ollut. Syksyisin varhain alettiin puhua joulusta. ja koulussakin sen tulosta puhuttiin pitkään ja opeteltiin joululauluja ja joulujuhlien ohjelmia. Tonttuleikkejäkin opeteltiin kauan ja juhlan vietossa se oli kuitenkin pieni ohimenevä hetki. Eri luokilla harjoiteltiin näytelmiä. Osa niistä harjoiteltiin toisilta oppilailta salaa, mutta joitain hartaita kuvaelmia kuitenkin harjoiteltiin koko luokan voimalla.

Ne joululaulut oli valikoimaltaan hyvin suppeaa laatua ja niin ne laulettiinkin joka vuosi. Opettaja keikkui harmoonin penkillä, kun polki siihen ilmaa. Lopun ikäinen mielikuva siitä touhusta on jäänyt. Kotona joulun läheisyys ilmoitettiin aina, kun oli jotain erimielisyyttä mamman kanssa. ”Ole kiltisti, kun joulukin on niin lähellä”. Koskaan ei sanottu kuinka lähellä se oikein oli, mutta sillä saatiin kakarat peloteltua jokseenkin ympäri vuoden. Ainakin näin jälkepäin tuntuu siltä. Lähempänä joulua sanontaan sitten lisättiin. ”Ole kiltti tai joulutontut voi nähdä ikkunan takaa.”

Ikkunat kuitenkin oli peitetty aina iltaisin ja sivuillakin oli vielä mustat paperit, ettei valoa vaan päässyt mistään raosta. Pelättiin lentokoneiden näkevän ne valot ja siten voisivat pommit osua siihen kohteeseen. Kaikenlainen sodan pelko olikin jokapäiväistä. Sireenin ulvonta useinkin sai kaikki pelon valtaan ja hakeuduttiin pommisuojaan, jotka oli ennalta määrättyt kellarit.

Kirkkopuistossa, tenniskenttien vieressä oli myös sirpalesuojat. Maahan kaivetut noin puolitoista metriä syvät käytävät, joihin olisi voinut pommitusten ajaksi mennä sirpalesuojaan, jos hälytys olisi tullut yllättäen. Kuopat oli tosin vettä täynnä, joten ne ei juurikaan ketään houkutelleet. Koulun alustassa vietettiin useita tunteja ja pelättiin pahinta. Välillä koulunkäynti keskeytettiin kun ilmahyökkäyksiä oli niin usein. Näissä tunnelmissa sitä joulukin odoteltiin ja sen tuloa tosiaankin odoteltiin.

Illat kuunneltiin radiosta uutisia ja lastentuntia, joka tuli kerran viikossa. Aina joulun edellä mamma kutoi sukkaa ja vanttuuta. Niitä kokeiltiin

vuoroin jokaisen käteen, mutta niitä ei valmiina näkynyt missään. Aina ne hävisi jonnekin.

Kovasti salaperäistä se joulun alus aika oli. Virtasen Arvo tuli jokseenkin joka joulun alusviikoilla teurastamaan sika. Siitä tehtiin makkaraa ja veripalttua. Makkarat paistettiin Isopapan uunissa, kun se oli isompi. Koko talossa oli tuoksua ja kaikille se maistui, kun jokaisella oli nälkä, eikä jälkeenkään päin siitä ole muuta muistoa kuin, se oli hyvää. Tietysti aina myös lihaa paistettiin, kun oli joulukin tulossa. Iso osa siasta suolattiin ja sitä lihaa sitten syötiin jatkossa. Pakastimia ei silloin tunnettu.

Koulussa jokainen kertoili joululahjatoiveitaan ja muistini mukaan ne olivat usein suuria. Niin tietysti omatkin ja jokseenkin aina ne toiveet petti.

Aatto kun tuli ja joulupukin tulo oli edessä. Niissä muutamissa joulukorteissa, kun posti toi, oli punainen joulupukki, jolla oli pitkä valkoinen parta ja poro, jolla ajeli. Meille se ei sellaisena esiintynyt, vaan sillä oli musta väärinpäin käännetty takki ja huivi kasvojen edessä, ettei edes silmät näkyneet. Ei juuri muuta puhunut, kuin kyseli kilttejä lapsia. Lahjat jäi oman väen jaettavaksi, kun se kummajainen jo livisti ulos ovesta.

Joskus ei tullut edes sisälle, vaan paiskasi lahjat mamman syliin, joka sattui tulemaan ovella vastakkain. Lähti saman tien ja sen ymmärsi, kun ei niitä lahjoja juurikaan isoa kasaa ollut. Oli usein omena ja piparkakku ja sekin oli samanlainen kuin mamman itsensä leipoma. Vanttuut ja sukatkin löytyi usein niistä pehmeistä paketeista, miten joulupukki ne oli itselleen hommannut, jäi arvoitukseksi, jota ei vielä kukaan ole ratkaistu. Ne suuret toiveet siirtyi aina sinne seuraavaan jouluun.

Koulussa toiset kertoi lahjoistaan ja itse koetettiin keksiä jotain selitystä omista lahjoista. Tosiasiassa toistenkin kertomukset oli liioiteltuja, mutta silloin sitä ei huomannut ja niitten kehuskelu kyllä kirpasi.

Joulun tunnelmaa toi aina aidot omatekoiset kynttilät. Niitä poltettiin aina aattoiltaisina, tosin pienen hetken, mutta muistoihin se hetki kuitenkin on jäänyt. Kuusi oli jokseenkin aina. Tosin pieni ja joskus pöydällä seisova, mutta kuusi kuitenkin. Koristeet oli itse tehtyjä paperista leikattuja ja joskus vielä vesiväreillä värjättyjä. Osa oli kuitenkin niitä vanhoja koristeita, joita säästettiin laatikossa vuosia. Sellaisiin koristeisiin kuului latvan tähtikin. Tummunut vuosien saatossa ja tupakansavukin siihen oli antanut oman patinansa. Toi kuitenkin sen joulukertomuksen jokaisen mieleen.

Muisteli Raimo vaari.